

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZĂ.

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 50 Lei

Pe 6 luni . . . 26 Lei

Pe 3 luni . . . 14 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 3 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Cele două atacuri.

(=) E vorba de cele două atacuri semnate în numărul nostru din urmă. Deoparte comentarii naive dar tendențioase, iar de alta infamii stupide, făcute deopotrivă pe marginea unor declarații exaltate ale unui vlădică militar dela Pesta.

Cel dintâiu a apărut pe pagina primă a ziarului „Universul” din București, sub titlul „Politica și Vaticanul”. Autorul lui dna Alexandrina Gr. Cantacusino, una dintre doamnele belicoase ale „Societății ortodoxe a femeilor”, care a avut mare parte și în mișcarea contra concordatului, spune de astădată cam următoarele: „Cea mai formidabilă putere politică din lume e catolicismul, căci pe nesimțite, prin stăpânirea sufletelor, orânduiește politica de pe continent”. După războiu, Roma și-a recâștigat vechiul prestigiu și „politica externă a mai multor state mari stă sub directa inspirație a Vaticanului”. În fața acestei „formidabile” puteri se impune deci o întărire a ortodoxismului, fiindcă (ascultați, Vă rog!) altfel ne pierdem neamul: „Sau vrem să trăim de sine stătători . . . și atunci numai ortodocșii putem fi; sau nu mai suntem (se înțelege ca neam românesc! N. R.) și atunci putem fi de orice altă confesiune creștină”. Trebuie deci să ne trezim și cu toții cari suntem Români trebuie „să facem zid pentru apărarea intereselor primordiale ale țării (!)”. Și toate acestea pentru motivul (observați legătura! N. R.), că naționalismul maghiar, care se vede nu înțelege să respecte de bună voie tratatele, este alimentat de legea catolică. . .

Dar, pentru Dumnezeu, nu vede dna Alexandrina, că se face de ris. De când adevărat neamul românesc nu poate să se simtă bine decât în brațele moleșite ale ortodoxismului „incapabil (după cunoscuta părere sibiană) de de orice progres”? Și mai ales, de când o primejdie a acestui ortodoxism înseamnă o primejdie națională?! Pentru maghiari și pentru atâtea alte neamuri (între cari toate surorile noastre latine!), catolicismul poate fi adevărat o putere regeneratoare de conștiință națională, și încă una din cele mai „formidabile” (vorba dnei Alexandrina), iar pentru noi (numai pentru noi, în lumea întregă!) ar însemna o desființare ca neam. Dar, de când și de unde?

Nu, doamnă! Catolicismul ar fi și pentru noi o putere tot atât de „formidabilă” ca și pentru toți ceilalți și de aceea Vă rugăm să nu mai confundați niciodată o eventuală primejdie a ortodoxismului cu o primejdie națională. Neamul nostru va ști să se apere ori când de toate primejdiile și când va vedea că pentru această apărare națională va avea lipsă și de puterea catolicismului, el va ști să apuce — ca și'n trecut — și această cărare. Numai

cât atunci înzădar Vă veți mai tângui pe ruinele ortodoxismului DV. de paradă!

In lumina acestor idei, pentru sprijinirea cărora nu mai e nevoie de nici un cuvânt, va înțelege oricine, cât de mult a putut să ne revolte infamia „Infrățirea” liberale din Cluj, care în numărul său din 23 Octomvrie a îndrăznit să scrie, că „tocmai faptul că (episcopul Zdravecz) nu a amintit nimic de catolicismul românesc al uniților dela Blaj, ne face să suspectăm . . . sinceritatea canonică ce a pus stavilă prelaților blăjeni la intrarea catedralei naționale.”

Dar, ce-și închipuie acest organ de învrăjbitură?! După acuzele ridicole și stupide de maghiarofilie aduse partidului național, se crede în drept se ridice acum aceleași insulte și împotriva bisericii noastre!? Impotriva bisericii lui Ioan Inochentie Micu, alui Samuil Clain, alui Gheorghe Șincai, și alui Petru Maior? Impotriva bisericii noastre blăjene, care — după cum atât de frumos a spus-o d. Iofga în „Duminea încoronării” — „timp de două veacuri întregi a luptat pentru izbăvirea neamului din robie . . . și care, prin scrierile ei profetice, a tinut înaintea nației stălpul de foc, prin care s'a îndreptat în cursul lungii ei rătăcirii prin pustie”?

Nu, dle A. R. Gus! Trecutul acestei biserice este de o așa strălucire, încât nu suspectările Dtale infame vor putea să-i aducă vre-o pată și vredniciile ei naționale întrec tot ce „Infrățirea” Dtale va putea să producă vre-odată. Calea bisericii române unite este o cale bătută de veacuri și nu mărăiturile de orice natură vor putea s'o abată dela această cărare. Podurile ei nu sunt cele dela „Valea-largă” și de aceea „caravana” va merge înainte, lăsând „cățeii” cari latră — în urmă.

Și mai dorim să se știe un lucru: Atacurile violente și în parte destul de bine plasate, cari de-o vreme încoace se îndreaptă tot mai cu sistem împotriva bisericii noastre, departe de a ne slăbi, întăresc în noi tot mai mult puterea de luptă pentru cauza noastră sfântă și dreaptă și de aceea ceice văd în noi o primejdie a ortodoxismului atât de ușor de exploatat politicește, să ne lase în pace!

Este o rugare, dar și un memento.

Dintr'un comunicat al învățătorilor.

Tot mai mult se învederează, că așa numitele anchete școlare, dela Blaj și Sibiu, n'au avut alt scop decât de-a îndupleca organele noastre bisericești să ia asupra lor angajamentul de-a pune în rând edificiile școlare — pentru învățământul de stat.

Dela început am avut această impresie și cu durere trebuie să constatăm, că mereu ni se imbie nouă dovezi, cari confirmă adevărul spuselor noastre. Una dintre acestea, și încă din cele mai hotărâtoare, este un comunicat oficios al „Asociației Învățătorilor”, care „pe baza comunicărilor primite dela învățătorii

parlamentari” precisează părerea ministerului în următoarele:

„. . . Școlile foste confesionale rămân statificate pentru totdeauna; deasemenea învățătorii, cari funcționează la aceste școli, rămân statificați sub controlul exclusiv al organelor de stat, căzând în sarcina comunelor bisericești numai obligamentul întreținerii edificiilor școlare până la legiferare. Comunicatele lansate de către adversarii școlii de stat. . . au fost tendențioase. . . Învățătoria română statificată în ultimul timp ca știe însă, că are numai un singur stăpân, pe stat. Ceilalți și celelalte n'au absolute întru nimica a dispune, sau a se amesteca în afacerile acestei învățătorii”.

Așa vorbește, abia la o lună și jumătate după anchetele școlare, comunicatul inspirat din 28 Oct. Nr. 136/922 al numitei „Asociații”, și după antecedente n'avem nici un motiv de-a ne îndoi despre sinceritatea acestor sentimente ale celor ce îndrumă învățământul nostru.

Întrebare e numai, dacă noi ca biserica suntem învoiți, ori nu, să facem pe măturătorul școlilor noastre, afirmative „pentru totdeauna statificate”, ori doară vom avea demnitățile de-a pofți . . . să și se măture singuri.

Ori poate, noi stăm încă tot pe temeiul anchetei?! Și dacă da, până când?

O inconștiență. Grație măsurilor sale de curată (!) „apărare” contra „ingresiunilor prozelitiste” ale bisericii noastre (vezi mai nou Ocoliş și Feiurd!), o acțiune comună a acestei biserice cu ortodoxismul pare a nu mai exista decât doar pe terenul luptelor pentru școala confesională. În punctul acesta s'a mers până acum alături, și dacă actele ilegale ale guvernului n'au isbutit încă să pună o cruce pe mormântul acestor focare de curată lumină și simțire creștinească și românească, se datorește desigur numai solidarității impunătoare a celor două biserice românești dela noi.

Articolul „O rușine”, publicat ca un memento „în preajma anchetei școlare” dela noi, în Nr. 35 al acestui organ, n'a fost decât un debil ecou al strășnicei lupte, la care s'au înscins bisericele noastre pentru apărarea școlilor sale. În legătură cu o conferință internațională dela Copenhaga, unde d. Ispir, secretarul general al cultelor, a fost foarte mângăiat de-a fi putut arăta, că „statul român a venit în ajutorul instituțiilor culturale a minorităților religioase cu sume cari se cifrează cu milioane”, autorul aceluia articol spunea că este o rușine, ca acest stat să nu ajute, cel puțin în aceeași măsură, și instituțiile bisericele românești ale țării. Și se mai spunea acolo, că această rușinoasă atitudine a guvernului față de școlile noastre va trebui neapărat schimbată, fiindcă altfel „la o altă Copenhagă nici o declarație săsească nu va putea să îl scape. — Vom fi acolo și noi!”

Și-acum să vedeți cum se apreciază acest articol din partea „Revistei teologice” dela Sibiu (Nr. 9, pe Septemvrie), care dacă n'avea

tăria de-a sprijini și ea din parte-i acțiunea școlară a bisericii sale, trebuia măcar să tacă. Dar nu, i-s'a părut că în legătură cu scrisul nostru poate să mai facă un act de curată „apărare” și de aceea vorbind despre bârfitorii (unguri) dela Copenhaga scrie, fără nici o jenă, următoarele: „Un glas de întovărășire cu bârfitorii răsună acasă, în coloanele „Unirii” dela Blaj, amenințând că pe viitor vor fi și ei acolo, iubiții frați greco-catolici, Dumnezeu știe pen-truce alta, decât pentru a ținea isonul celor cari ar vrea prăbușirea noiei alcătuirii a țării, pentru a-și putea păstra favorurile din trecut”.

Iată cum ura ce ne-o poartă ceice îndrumă acest organ de publicitate, patrocinit de I. Preasfințitul mitropolit Nicolae, a biruit dragoștea lor față de școlile confesionale, făcând un cap de nouă acuză din cece ar fi trebuit să aprobe. Noua acuză e grea din seamă afară și ar trebui să ne supere, dar considerând motivele ce-au inspirat-o, preferim a o califica de *iconștiență* și a nu răspunde nimica.

Correspondentul din Blaj al „Universului”. Nu de mult citisem în „Universul” din București, că se caută „correspondenți harnici” în mai multe orașe și între altele și în Blaj. Anunțul n'a rămas, se vede, fără efect, fiindcă în numărul din 2 Noemvrie a și apărut prima corespondență din Blaj.

Merită s'o reproducem:

„*Recolta de toamnă.* — Din cauza secetei nemiloase și a ploilor din ultimul timp recolta e foarte mult compromisă. Legume puține, porumb asemenea, și acest puțin în imposibilitate de-a fi adunat.

„*Culesul viilor.* — Nu se reamintește aproape un cules mai slab. „Țara vinului” în acest an e fără struguri și c'o foarte modestă cantitate de must”.

Atât! Va se zice: secetă nemiloasă, ploaie multă și must puțin! Să sperăm, că la anul să fie altfel: secetă nimie, ploaie mai puțină și mustul mai mult...

Ba, nu zău! Blajul ar merita alt corespondent și „Universul” ar putea ușor să-l găsească.

Un răspuns.

— Pentru d. profesor N. Iorga. —

Reproducând în Nr. 245 (29 Oct.) al „Neamului Românesc” al doilea „telefon” din Nr. 42 al „Unirii”, d. N. Iorga adaugă sub titlul „**Ce nice biserica unită?**” următoarele:

„Unirea” să nu caute a pune la îndoială afirmațiile mele: telegrama dela Roma e un adevăr și un episcop unit însuși mi-a povestit drama luptei contra unui ordin, pe care conștiința lui nu voia să-l execute.

„Dacă nu dau numele lui, nu e decât din teama de a-l expune răzburării acelora, cari nu văd decât confesiunea și uită neamul.”

„Iar dacă, împreună cu opinia publică, am criticat, după dreptul meu, atitudinea neiertată a acestei biserici, care crede că se pot călca în picioare toate datinele unui trecut de atâtea sute de ani, în care s'a păstrat legea lui Ștefan-cel-Mare și a lui Mihai-Viteazul, n'a fost dorința de a vedea dispărând un așezământ religios, legat el însuși de mari momente ale culturii noastre, ci de a o vedea și azi acolo, unde ar fi dorit-o Gheorghe Șincai și Petru Maior, cari ar iscăli și ei astăzi cuvintele mele.”

La aceste aspre muștrări, de cari nu știm să ne fi făcut vrednic, răspundem pe scurt și cu tot respectul convenit acestui fruntaș al vieții noastre publice, următoarele:

1. În punctul: telegrama dela Roma, „Unirea” n'a pus la îndoială afirmația dlui Iorga, ci a spus numai, că pentruca biserica noastră să aibă la Alba-Iulia atitudinea demnă și conștie pe care a avut-o „n'a fost nevoie de nici ordin ori telegramă a Papei”. Cu, sau fără o atare telegramă, biserica noastră și arhieriei ei nu puteau să aibă o altă atitudine.

2. Dacă un episcop unit a putut totuși să povestească despre „drama luptei contra unui ordin pe care conștiința lui nu voia să-l execute”, îl privește. Dar părerea noastră este, că acest episcop a comis o greșală, și dacă mai apoi totuși s'a supus ordinului, a făcut-o desigur pentrucă conștiința i-a spus, că nu putea să nu se supună. Faptul acesta nici pe departe

nu dă însă nimănu drept de-a ne arunca — atât nouă, cât și acestui episcop —, cuvintele grele, că „uitând neamul, nu vedem decât confesiunea”.

3. Luăm cu plăcere act de afirmarea, că în cele scrise de d. Iorga sub titlul „Dumineca încoronării”, n'a fost dorința „de-a vedea dispărând un așezământ religios legat el însuși de mari momente ale culturii noastre”, dar dorim să se știe, că biserica noastră nu mai poate fi „și azi acolo, unde ar fi dorit-o Gheorghe Șincai și Petru Maior”, decât asigurându-și deplină paritate cu toate confesiunile ale țării și astfel — numai „căl-când în picioare datinile unui trecut de atâtea sute de ani, în care s'a păstrat legea lui Ștefan cel mare și a lui Mihai-Viteazul”. Ea va lupta deci — tocmai pentru a se putea împlini dorința atât de națională a dlui Iorga — cu toate puterile pentru această deplină paritate, având certitudinea că va și dobândi-o. Ea socotește această luptă ca o datorință națională și de aceea roagă pe d. Iorga, că, dacă nu poate s'o ajute, măcar să nu se pună de a curmezișul drumului său. Ascultându-o, va face — îl rugăm să ne creadă — o mare faptă românească.

„Unirea”

Prezidenția Asociațiunii.

În legătură cu adunarea generală a „Astrei” din săptămâna ce vine, *oficiosul bisericii sibieni* are într'un număr mai nou următoarele șire: „Între multele probleme, impuse societății noastre (Asociațiunii) de noile împrejurări de viață, este și aceea a reorganizării ei. Vremile schimbate cer și oameni, cari să știe face față cerințelor noi. Membrii Asociațiunii, cari vor veni la adunarea ei trebuie să-și dea seama de răspunderea pentru îndrumarea culturală a poporului. Și fiindcă aceasta stă sub cărmă nemijlocită a preoșimii, este de datoria noastră să luăm parte în număr cât mai mare la această adunare generală, ca să contribuim cu cuvântul nostru la crearea drumului pe care trebuie să porceadă Asociațiunea în viitor”

Dacă înțelegem bine această părere, orto-

□ □ Foia „Unirii”. □ □

Două cărți de valoare.

I. I. Agârbiceanu: *În întuneric. Povestiri și schițe. Ediția II* (*Cartea românească*). Pfețul 20 Lei.

de Septimiu Popa.

Cea mai strălucită dovadă despre bună-tatea acestei cărți e împrejurarea, că a apărut în a doua ediție. Sunt bune, foarte bune, toate cele 22 fragmente din sbuciumul vieții dela țară, cuprinse în acest volum; întâmplări petrecute în satul ori satele lui Agârbiceanu, observate cu ochii nuvelistului-preot și descrise cu un condei măiestru, deși, pentruca să le observe scriitorul, a trebuit să se coboare „în întuneric”. Aproape toate subiectele acestor povestiri sunt scoase din partea mai întunecoasă a vieții dela țară. În acest „întuneric”, scriitorul a descoperit raze de lumină destul de puternice pentruca să ne și încălzească, — iată cum am putea caracteriza acest volum.

E o carte a nevoiașilor, — nevoiași mai mult la întâmplare decât din propria lor vină, cari totuși au un suflet și în suflet bună-tate, ori cel puțin frânturi de bună-tate. Chiar și în cele câteva bucăți amoroase, cum sunt „Comoara”, „Valea Dracului”, „La o nuntă” — subiectele sunt niște nevoiași relativi, întru cât societatea cu care au de-a face îi socotește de atari, deși în realitate sunt eroi ca toți eroii.

În „Comoara”, Ionu bodii încuie o năframuță, simbolul unei iubiri curate, alături de-o iconiță a maicii Domnului, într'o cutiuță de aur. În „La o nuntă” Linuța fuge cu un astfel de nevoiaș relativ, cu Nicodim, în lume, la fericire. În „Valea dracului”, Crucita e o a doua Anca din Năpasta, dar Anca asta își pedepsește bărbatul cu o pedeapsă mai morală decât cea alui Carăgiale, deși neasămănat mai grea. Iar în „Frăsînica”, găsim, la o frumoasă fată de țaran, disprețuită totuși de lume și așadar — nevoiașă, un infocat și curat... amor platonice. Două dintre subiectele volumului sunt femei căzute, iar unul copil din flori. Femeile acestea sunt însă la înălțimea morală a „Damei cu camelii”, deși în altă privință și deși căderea lor n'a fost profesională, ci o nefericită întâmplare provenită din mizerie și urmările ei. Chiva, o femeie bețivă, a căzut fiind în stare de beție. Împrejurarea asta o desmeticește, părăsește beția și își îngrijește băiatul. Dar păcatul a trebuit să și-l expieze: băiatul i-a fost surd-mut, un biet nevoiaș. Când citești pe „Teaca”, îți aduci aminte de un vers dureros din Ada Negri: „La cei săraci omorul e o crimă”. Teaca și-a exprimat păcatul prin frigul teribil ce l-a răbdat în noaptea nașterii. S'a desmetecit și ea devenind o femeie cum se cade și făcând și pe tatăl său să devină om harnic, în rând cu oamenii. Prăginel un alt nevoiaș, băiat din flori, își târește viața cerșind, dar din „bănuții” cu cari îl miluiesc oa-

menii cumpără nuci pentru copiii satului și prin zimbetele ce i-se strecoară pe buze, când vede pe copii mâncând nucile, expiază desigur și el păcatul bietei sale mame.

Mizeria e un pat cald și al *superstției*. Nica, o biată fată nevoiașă, semi-idioată, scurtă și groasă cu obraji lați, crede poveștile unui om răutăcios; frica superstițioasă o împiedecă să scape de-o revărsare de apă și se înecă văzând înainte-i pe... omul cu șapcă roșie. Săduța s'a îmbătat odată în primii ani ai căsniciei, în timpul beției o siluiește un om nimeric și de-atunci vede mereu pe dracul, trăind până la bătrânețe în frică față de acest domn al întunericului. Când înainte de moarte face bătrânului său soț o mărturisire completă, se simte ușurată și dracul fuge, lăsând loc ingerului care vine să-i ducă sufletul — curat acum —, în mâinile lui Dumnezeu. Un alt nevoiaș, Ion Bucur, mănânat de mizerie se duce în noaptea de Paști să fure aurul dintr'o baie părăsită; baia să surpă pe el și îl ucide, iar oamenii îl îngroapă, spunând că l-a ajuns — ceasul cel rău.

Alt tovarăș al nevoiașilor e *alcoolul*. Un ometev, cât toate zilele, vine în casa popii și face o scenă scârboasă, care în casa fiecărui preot dela sate se repetă destul de des. Murind băiatul nevoiaș al unui astfel de nevoiaș, preotul îl îngroapă aproape în cinste, dar după depărtarea preotului se bea rachiu din greu pentru odihna răposatului. Singur o

doxismul sibiian, care adună preoțimea sa la adunarea generală de Miercuri, vrea să facă din Asociație un fel de filială pentru deochiata sa „propagandă internă” și în scopul acesta va lucra probabil pentru ca în fruntea Asociației să ajungă unul dintre aceia, cari și până acum au sprijinit — uneori chiar și prin „Astra” — cu vârf și îndesat această nenorocită mișcare.

Alții sunt de părerea, că noul președinte trebuie să fie d. N. Iorga, președintele „Ligii culturale”, pentru ca prin această „uniune personală” a celor două instituții culturale, să poată apropia tot mai mult, contopindu-se chiar în urmă, țelurile și mijloacele lor, servind astfel mai cu fruct progresul cultural al neamului nostru.

Mai este în sfârșit — după câte au transpirat până acum prin gazete — și o a treia părere, care crede că *Asociațiunea trebuie să păstreze și în viitor bunele sale tradiții de până acuma*. Și aceasta în întregime: fără partea religioasă, care este de competența bisericilor, fără a se lăsa influențată de curente politice, cari n'o pot duce decât la desființare, și păstrând chiar și dispoziția atât de înțeleaptă privitor alternarea în conducere a fiilor celor două biserici române.

Suntem pentru această părere din urmă, și credem că dacă Asociația vrea să mai aibă un rost în viața noastră publică, trebuie să rămână pe lângă această cărare.

Dar, se va înțelege oare aceasta?

Revistă bisericească.

Ministerul instrucției din București a notificat de curând autorităților noastre bisericești că *chestia înființării facultății de teologie catolică va veni în discuția reformei învățământului teologic universitar*. — Să însemne aceasta o nouă etapă spre realizare, ori este numai o nouă injecție de ... camfor?

În ultimul cercular al P. V. Ordinariat de Oradea-mare se publică următoarele șire: „Dorind pe deoparte să satisfacem obligamen-

soră-idoată a răposatului respinge cu dispreț băutura, ea a fost singura care a înțeles că consumarea alcoolului e un act de impietate la astfel de ocazii. Alcoolul face nevoiași unora și pe oamenii în toată puterea cuvântului, cum e Dl. Costan, care, cherchelit de vin, socotește drept hoț de codru pe fostul său baci și se teme de el.

Și sunt și alți nevoiași, ca sârmanul Toni, cărpaciul care rămâne fără lucru și e silit să primească de lucru dela ciobotarii mai avansați ca el, pe cari îi disprețuia; Gheorghiuș nebunul, care avea scrisoare dela împărat să cuprindă toate satele până în țara ungu-rească, îl bat pentru asta jandarmii de moare; Fișpanul, pe care îl cinstește femeia când e sănătos și câștigă și îl chinuiește când e bolnav, și Teleguș, cerșetorul care află un câne aproape mort, îl readuce la viață și apoi îl nutrește din ceace capătă el dela oameni, iar când cânele i-a murit se spânzură.

Dacă în cartea asta este și vre-un caracter pervers, acela nu e al nevoiașului, ci al unor funcționari de bancă, cari resping cerearea unei femei nevoiaș pe motiv că n'a adus „hârtiile”, fără să-i spună cum să câștige acele hârtii. Este și un nevoiaș evreu, pe care îl calcă hoții și ... remușcările, și un preot pascălitor, care — lucru dealcum greu de crezut — se lasă convins de un preot mai tinăr și între lacrimi promise îndreptarea.

Bătrânețea încă îl face pe om nevoiaș.

tului ce ni-l impun sf. canoane și în special decretul cuprins în titlul IX cap 1 al Conciliului prov. I, iar pe de altă parte să putem face față lipsei de preoți, care și în dieceza noastră a început să ia proporții tot mai mari, am aflat de necesar să deschidem *seminarul teologic diecesan, cu facultatea teologică proprie*. Deocamdată am deschis facultatea numai cu bieniul inferior. ... rămânând ca apoi succesiv să se desvolte în facultate cu 4 cursuri”. Se cer apoi rugăciunile clerului pentru prosperarea acestui zeminar.

Curând după încoronare, *Mgr. F. Marmaggi, Nunțul apostolic din București, a plecat de nou la Constantinopol* pentru a lucra acolo în sensul noilor instrucții ale sf. Scaun, care i-a pus la dispoziție suma de 100,000 lire pentru victimele războiului. Alte 50,000 lire s'au pus din partea sf. Părinte, în acelaș scop la dispoziția episcopului din Chios.

În legătură cu noile mișcări politice din Italia, *Papa a adresat corului episcopesc de acolo o scrisoare*, prin care arată regretul său, că liniștea n'a revenit încă în sinul populației. El este profund lovit de nenorocirile, din ce în ce mai grave, care amenință binele populației, întârziind vindecarea rănilor de războiu. El simte în mod imperios nevoia de-a ridica din nou cuvântul în favoarea carității și a păcii. În numele fraternității, care unește pe toți în dragostea pentru acest pământ atât de binecuvântat de Dumnezeu, făcând în religieuna creștină din toți o singură familie. Papa strigă Italianilor următoarele cuvinte: „Sunteți frați, pentru ce loviți unul în altul”. Papa îndeamnă pe episcopi să dubleze zelul în opera de pacificare și să recomande tuturor de a sacrifica propriile lor dorințe binelui public, inspirându-se de principiul creștin al ordinei și sentimentelor carității. — Cât de altfel sună o scrisoare trimisă simultan aderenților săi din partea marelui maestru al logelor francmasonice, care tinde să provoace „o nouă ruptură în trupul poporului italian”!

În „Adieri” — ultima bucată —, un bătrân și o bătrână, reamintindu-și primăvara și vara vieții își dau seamă, că de acum nu le rămâne decât să se iea de mână și să meargă la biserică.

Acesta e cuprinsul, bogat: în toate privințele, al cărții.

Ce face pe toți acești nevoiași, ca cu puține excepții să fie, în măsură mai mare ori mai mică, buni? E o schinteie ce n'a putut să se stingă, pentru că și-a avut un izvor foarte, foarte adânc, *schinteia credinței*, care în întunericul acela în care se află le încunjură fruntea cu o aureolă luminoasă. Singur schinteia aceasta dă cărții un timbru specific românesc, încolo e o carte de literatură universală. E una dintre operele lui Agârbiceanu, care s'ar putea traduce ori-când, în orice limbă, una dintre operele cari vor rămânea. E un fel de „Azil de noapte”, cu deosebirea, că aici scena e mai mare ca la Gorki, iar personagiile își joacă rolurile toate de-odată, douăzeci și două de grupuri separate, avându-și fiecare grup colțul lui pe scenă, — roluri diferite, fără altă legătură între ele, decât ... mizeria, nenorocirea, soarta tristă.

Ceeace face apoi, ca această carte să o citim cu adevărat deliciu e limba românească curată a lui Agârbiceanu, limba de povestăș ardelean, care ne îndreptățește să-l socotim drept un Creangă al Ardealului.

Săptămâna trecută, în 2—3 Noemvrie, s'a ținut la Sibiu, în cadrele Asociației clerului „Andrieu Șaguna”, un congres catehetic al preoțimei ortodoxe dela noi. La ordinea zilei au fost următoarele chestiuni: Educația religioasă prin școală; Cine să predea religieuna în școala primară?; Materia de învățământ religios în școala primară; educația religioasă în școlile profesionale și de ucenici; dotația clerului și altele.

Pe ziua de 15 Noemvrie se va deschide la București sesiunea ordinară de toamnă a Consistorului superior bisericesc. Ședințele lui vor dura 8 zile. După ele se va convoca sesiunea ordinară a sf. Sinod.

Săptămâna politică.

Terminându-se votarea legilor prezintate din partea guvernului, sesiunea extraordinară a corpurilor legiuitoare a fost închisă încă Joia trecută, lucrând cu totul abia 4 zile. Cu toate acestea, neavând decât opoziția binevoitoare a dlui Iorga, s'a votat o întreagă serie de legi, întru toate la fel cum au fost prezintate.

— Cea mai importantă dintre legile votate de această sesiune este fără îndoială *noua lege sanitară*, o operă a dlui Mărzescu. Prin ea s'a făcut o nouă împărțire a regiunilor sanitare, fără să se țină seamă de granițele diferitelor provincii, așa că poate fi socotită ca un însemnat pas spre unificare. Legea centralizează în mâinile ministrului sănătății publice controlul sanitar al tuturor organelor sanitare publice și particulare din țară; în sarcina lui trece și confirmarea tuturor numirilor, inclusive armata, pentru cari se prevăd norme nou, mult superioare celor de până acuma. De asemenea trece în grija acestui minister tot ce privește asistența socială, sub orice formă de orice natură, rămânând ca acțiunile tutelare, isvorite din crearea oficiului orfanilor de războiu, să aparțină pe viitor ministerului de justiție.

— În vederea noiei sesiuni ordinare, care se va deschide la 28 Noemvrie, *comisiile parlamentare lucrează cu zor*. Importante sunt cu deosebire lucrările comisiei administrative și financiare. Nici marea comisiune constituțională nu vrea să știe însă de greutatea ce va întâmpina votarea unei noi constituții și — lucrează și ea.

— În schimb, *oposiția continuă schimbul de vederi*, cari n'au putut să elimineze încă nici până azi greutatea unei colaborări efective.

— O vorbire nesocotită a deputatului maghiar Szilágyi în parlamentul din Pesta a provocat un mic conflict diplomatic cu țara lui Horthy și a „Maghiarilor cari se deșteaptă”. În parte s'a aplanat, și se va compune probabil, fără alte urmări, și restul.

— Desigur cu aceste neînțelegeri este a se aduce în legătură și hotărîrea ministerului nostru de interne, prin care s'a refuzat aprobarea statutelor „Uniunii maghiare”, o dispoziție care a nemulțumit în mare măsură pe cetățenii maghiari.

— În Italia s'a format, prin o lovitură de stat, un guvern fascist, sub conducerea șefului lor Mussolini. Urmarea e că partidul comunist, dușmanul de moarte al fasciștilor, a fost disolvat și deputații lui și-au dat demisia din parlament. Mulți dintre ei au trebuit să părăsească și țara.

— La conferința orientală dela Lausanne, România va fi reprezentată prin o delegație de experți, în frunte cu d. Duca, ministrul de externe al țării!

Știri mărunte.

Personale. Sf. Părinte al Romei a încuviințat și din partea sa titlul și privilegiile de *camerari papali*, următorilor preoți ai arhidiecezei noastre: Ștefan Roșianu, George Simu, Arion M. Popa și Dr. Alexandru Rusu.

— P. V. Ordinariat de Gherla a numit pe p. *Simion Tanco* din Monor de protopop onorar, pe p. *Elie Gordon* de paroh la Șirioara, iar pe p. *Ioan Lemenyi* de paroh la Șieu—Cristur.

— P. V. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. *Gavril Metea* de contabil al administrației centrale capitulare, iar pe p. *Alexandru Circa* de adm. p. în Cicud B).

Dela cancelaria arhidiecezană ni se comunică știrea care desigur va face multă bucurie clerului, că retribuțiile preoțești pe lunile Iulie—Septembrie sunt asemnate. — A fost timpul suprem!

Concurse. P. V. Ordinariat arhidiecezan publică, cu termenul de 20 Noembrie, concurs la parohia *Valea-Fidanului* (prot. Giurgeu și la postul de *vicerector seminarial*. La acesta vor fi preferiți preoți celibi ori văduvi.

— P. V. Ordinariat de Orade publică, cu termenul de 20 Noembrie, concurs la parohia *Sitștelec* (prot. Orășii).

Noul an universitar dela Cluj s'a deschis Dumineca trecută cu solemnitatea obișnuită la astfel de prilejuri. Locul vechiului senat universitar l-a luat noul senat în frunte cu rectorul dat de facultatea de medicină d. *dr. Iacobovici*. Discursul său inaugural în care spune, că universitatea este școala iubirii și a toleranței, a făcut cea mai bună impresie. Din datele prezintate de d. Călugăreanu, rectorul din anul trecut, reținem următoarele: În cursul anului 1921—2 profesori au fost 32 titulari, 32 agregati, 5 angajați, 3 suplinitori, 1 detașat, 6 conferențieri și 5 leetori; aceștia au fost ajutați de 35 șefi de lucrări și 144 preparatori. *Studentii* înmatriculați au fost în număr de 2447, dintre cari 1197 la drept, 828 la medicină, 238 la litere și filosofie. Au fost promovați doctori 257 și licențați 41. *Bugetul* a însumat totalul de aproape 55 milioane lei.

Locale. Măine, Dumineca săptămânei a șasa după Înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală p. *Ștefan Roșianu*, profesor al Academiei teologice, iar Miercuri, sf. Dumitru, p. *Dr. Augustin Tatar*, profesor secundar.

— Mișcarea pentru ținerea unui congres regnicolar al cooperăției române, plănuț pentru a doua parte a lunii curente, a reinviat și la noi spiritul cooperativ și sunt bune nădejdi, că din *cooperativa Blajului* să se răspândească ideea în tot jurul aceste. Totul atârână dela spiritul de inițiativă și dela cinstea ireproșabilă a celor ce vor lua în mână acțiunea.

— Acelaș spirit de întovărășire a adunat de curând într'un mănunchiu pe toți *stuparii Blajului*, cari au pus baza unei societăți pe acțiuni, din care se va putea desvolta cu timpul industria, atât de indispensabilă pentru un centru bisericesc, a lumânărilor de ceară.

Pentru o nouă biserică la Huduc s'a adunat cu prilejul vizitației canonice a p. mitropolit Vasile suma de 15,000 Lei. Sume mai mari au contribuit cu acest prilej următorii: Mitropolitul și Leon Maior câte 1000 Lei; Dr. V. Macaveiu, Iuniu Br. Micu și Iuliu Maior câte 500 Lei. — Comitetul parohial le aduce și pe această cale mulțumirile sale și roagă și pe alții să le ajute, fiindcă biserica veche din 1700 absolut nu mai corespunde.

† **Par. Dioniziu Văcărescu**, parohul nostru din Văhani (eparhia Orășii), s'a stins la 30 Septembrie în anul 64 al etății și 36 al preoției sale. — Odihnească în pace!

† **Păr. Lazar Papiu**, preot în retragere (eparhia Gherlei), s'a stins la 8 Octombrie în anul 73 al vieții și 47 al preoției sale. — Fie-i partea cu dreptii!

† **Păr. Ioan Simion**, parohul nostru din Buciumi (eparhia Gherlei), s'a stins la 9 Octombrie în anul 64 al vieții și 39 al preoției sale cinstite. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii“.

M. Rediu. Fără un aviz direct, administrația noastră nu poate avea cunoștință despre schimbarea de domiciliu a nimănui și mai cu seamă nu poate lua măsuri pentru schimbarea adresei, fiindcă nu poate ști dacă se dorește această schimbare. Mirarea și supărarea Dv. și a altora, sunt deci deopotrivă de neîntemeiate.

„**Carpații**“ Brașov. În fața »Ecourilor« Dv. din No. 71 facem un »mea culpa« pentru cele scrise în numărul nostru din urmă și ne dăm bătăuți. Ele sunt atât de puternice, încât de acum toată lumea va ști, că la Blaj, în acest oraș de vechi școli românești, »nu se mai știe românește și nu mai este suflet românesc«. Prima, pentru că — Vă rugăm să nu rideți! — am folosit cuvântul »a încopiea« și a doua, pentru că în numărul de după încoronare am fi publicat »invecitive necuviincioase, prin cari am încercat a scădea din marea sorbărilor dela 15 Octombrie.« Nu, domnilor! Alta e bubă. Văși inhămat la un car, din vârful căruia nu se aruncă decât insulte la adresa tuturor, cari nu înțeleg să se încopie »la acțiunea liberalismului și a ortodoxismului deopotrivă de dominant«. Să nu uitați însă, că ieri ați fost inhămați la alt car, și ca mâine — bun e Domnul! — veți ști insulta și pe stăpânii de azi. Și asta, pentru că știți atât de bine »românește« și aveți un atât de mare »suflet românesc«.

P. Roma. Multumim pentru informațiile trimise și vă rugăm să nu ne uitați nici pe viitor. Dorința Vi-s'a împlinit.

M. Bogata de Murăș. Anunțuri de logodnă și de cununie nu publicăm decât la partea taxabilă a gazetei.

A. Ilba. Numerii ceruți Vi-sau trimis. Până la 31 Dec. 1922 mai restă lei 50.

B. Unimăt. Incă 30 lei și sunteți în rând pe 1922.

„KRISTÁLY“ — Spălătorie chimică
CLUJ.

Văpsește și curăță

În Blaj e reprezentat prin

Traian Novac,
comerciant.

AVIZ.

La subsemnata societate află imediat aplicare:

Un funcționar comercial

vărsat în negoțul de cherestea (lemne) pentru depozitul său „Plugarul“ și

Alt funcționar comercial

vărsat în branșa fierăriei pentru prăvălia sa „Consum“. Ambele în Blaj.

Condițiunile de primire se vor stabili în comun acord cu directorul

„PATRIA“

Bancă pentru Credit, Comerț și
Industrie soc. an. Blaj.

(30) 3—3

Cazane de fierț rachiu

căldări de spălat, văpsit

:- și de tăbăcărie :-

în condițiunile celea mai favorabile

se găsesc la

FRAȚII PAULINI,

Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se primește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Fabricăm stropitoare de vii și părți constructoare d metoda „Austriac și Wermoral“.

(16) 9—25

O d-nă văduvă

de preot sau inv., mai în etate se caută pentru conducerea casei și îngrijirea unui copil de un an.

(21) 3—3

Informații la Administrația gazetei.

Banca Centrală

Pentru industrie și comerț soc. anonimă Cluj.

Secția Cereale.

Cumpără tot soiul de cereale, păstăioase și sămințe agricole (în special semințe de trifoi și luțernă) în orice cantitate,

oferind cele mai urcate prețuri de zi.

Ofertele cu mostre să se adreseze

BANCA CENTRALĂ

pentru industrie și comerț s. a.

Secția Cereale

CLUJ.

Strada Regina Maria Nr. 1.

Telegrame: Centrala Cereale.

Telefon: 329.

(31) 1—9